

Nr 281.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående uppförande å ordinarie stat av kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., m. m.; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att *dels* godkänna det i berörda protokoll intagna förslag till ordinarie stat för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., att tillämpas från och med år 1921, jämte i protokollet omnämnda allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i nämnda stat upptagna avlöningsförmåner;

dels förklara, att envar, som med eller efter ingången av år 1921 tillträder ordinarie befattning vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., skall vara pliktig underkasta sig ovan nämnda villkor och bestämmelser;

dels medgiva, att av inkomstiteln denatureringsavgifter må bestridas ej mindre kostnaderna för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. än även de pensioner, som med tillämpning av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension komma att beviljas tjänst innehavare vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m.;

dels ock å riksstaten för år 1921 under sjunde huvudtiteln anvisa ej mindre till kontrollstyrelsen ett oförändrat ordinarie anslag å 80,800 kronor, än även till kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 237 häft. (Nr 281.)

skattefri sprit m. m. ett ordinarie reservationsanslag å 93,600 kronor, att av denatureringsavgifter direkt utgå.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BRANTING**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre **PALMSTIERNA**,
Statsråden: **UNDÉN**,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Föredragande departementschefen, statsrådet Thorsson anförde härefter:

Under punkt 24 av sjunde huvudtiteln i det vid statsverkspropositionen till innevarande års riksdag fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående uppförande å ordinarie stat av kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit, som kunde bliva riksdagen förelagd, på 1921 års riksstat till kontrollstyrelsen bland de ordinarie anslagen beräkna dels ett belopp av 80,800 kronor, dels ock att av denatureringsavgifter direkt utgå ett belopp av 93,600 kronor. Till grund för Kungl. Maj:ts nu berörda förslag låg en av kontrollstyrelsen i skrivelse den 17 oktober 1919 gjord framställning

om uppförande från och med år 1921 å ordinarie stat av kontrollstyrelsens nyss omförmälda avdelning. Då ärendet, sedan detsamma undergått erforderlig beredning, numera föreligger i färdigberett skick, torde jag få ånyo anmäla ärendet för Kungl. Maj:t.

Vidkommande då till en början frågan om kontrollstyrelsens uppkomst och utveckling har jag beträffande densamma lämnat en ingående redogörelse vid anmälan den 22 mars 1918 av frågan angående uppförande å ordinarie stat av kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden m. m., vilken redogörelse återfinnes å sidorna 3—12 i det vid den nämnda den 22 mars till riksdagen avlätna propositionen, nr 318, fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag; och jag tillåter mig nu endast hänvisa till vad jag vid nyssnämnda tillfälle därom anfört. Berörda historik torde endast böra fullständigas med det tillägg, att 1918 års lagtima riksdag med en mindre väsentlig ändring godkände det av Kungl. Maj:t i förberörda proposition framlagda förslaget till ordinarie stat för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden att gälla från och med ingången av år 1919. Vidare har riksdagen för ettvarvt av åren 1919 och 1920 anvisat samt Kungl. Maj:t i den till nu pågående riksdag avlätna statsverkspropositionen för året 1921 hos riksdagen äskat å extra stat ett förslagsanslag, högst, å 35,000 kronor för upprätthållande av verksamheten å nyssnämnda avdelning.

Emellertid har, till följd av 1918 års lagstiftning angående handel med skattefri sprit och angående vissa alkoholhaltiga preparat, en helt ny avdelning tillskapats inom kontrollstyrelsen, nämligen avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m., vars uppförande å ordinarie stat kontrollstyrelsen föreslagit i sin nyssnämnda skrivelse den 17 oktober 1919. Innan berörda förslag kunde bliva föremål för framställning till riksdagen, syntes emellertid 1902 års löneregleringskommitté böra däröver höras. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 oktober 1919 anbefalldes därför nämnda kommitté att, så skyndsamt omständigheterna det tillåte, till Kungl. Maj:t avgiva utlåtande i ärendet. Detta uppdrag har nämnda kommitté numera fullgjort, i det kommittén den 10 februari 1920 yttrat sig över organisationsförslaget. Härefter har statskontoret efter remiss i utlåtande den 26 samma februari yttrat sig i fråga om den budgetmässiga behandlingen av de anslag, vilka kontrollstyrelsen föreslagit böra för ändamålet anvisas.

Jag tillåter mig nu övergå till en redogörelse för ifrågavarande avdelnings inom kontrollstyrelsen uppkomst och utveckling, dess arbetsuppgifter och nu gällande organisation.

Avdelningens
uppkomst och
utveckling
m. m.

De nya arbetsuppgifter, som genom förordningarna den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit (svensk författningssamling nr 508) och angående vissa alkoholhaltiga preparat (nr 564) ålades kontrollstyrelsen, nödvändiggjorde viss förstärkning av styrelsens arbetskrafter. Såsom inhämtas av det vid propositionen nr 402 till 1918 års riksdag fogade statsrådsprotokollet över finansärenden, till vilket jag tillåter mig hänvisa, föreslog kontrollstyrelsen i ett den 24 april sistnämnda år av-givet utlåtande, att för handläggning av samtliga ifrågavarande viktiga ärenden rörande skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat en särskild avdelning inom styrelsen borde inrättas; och borde nämnda avdelning utrustas med dels en avdelningschef i tredje normallönegraden, som skulle vara skyldig att inför styrelsen föredraga till avdelningen hörande ärenden samt leda och övervaka arbetet inom avdelningen, dels ock erforderligt antal biträdande tjänstemän i andra och första lönegraderna. Därjämte borde styrelsen hava till sitt förfogande särskilda sakkunniga för viktigare uppgifter på det nya arbetsområdet och särskilt vid behandling av frågor om denatureringsmetoder och denatureringsmedel. Med hänsyn till att någon tids erfarenhet vore nödvändig, innan personalbehovet på ett mera definitivt sätt bestämdes, ansåge sig styrelsen för det dåvarande icke böra ifrågasätta, att anslag till den nya avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m. anvisades att utgå å ordinarie stat utan allenast å extra stat.

Prop. nr 402
till 1918 års
lagtima
riksdag.

Såsom inhämtas av nyssnämnda statsrådsprotokoll, var jag i likhet med kontrollstyrelsen av den meningen, att styrelsen för handläggning av de på grund av den nya lagstiftningen tillkomna ärendena vore i behov av ytterligare arbetskrafter, men jag delade däremot icke styrelsens mening, att kostnaderna för den nya avdelningen borde utgå av statsmedel. Enligt min åsikt stode de ifrågavarande nya arbetsuppgifterna onekligen till stor del i nära samband med den uppgift, som vore avsedd att tillkomma det monopolorgan, sprithandelskommissionen, som omförmäldes i § 3 i förslaget till förordning angående handel med skattefri sprit (propositionen nr 323 till 1918 års riksdag) och som skulle hava till uppgift att bereda allmänheten tillgång till billig skattefri sprit. Da kostnaderna för kommissionen vore avsedda att bestridas av behållningen på kommissionens affärsrörelse, syntes det mig jämväl befogat, att åtminstone till en väsentlig del kostnaderna för kontrollstyrelsens

verksamhet uti nyssberörda avseenden täcktes av de medel, som kommissionen uttoge för sin verksamhet å omsättningen av den skattefria spriten.

I ett avseende ansåg jag emellertid att statsverket borde bidraga till kostnaderna för de nya uppgifterna, nämligen såtillvida, att föredraganden inom styrelsen för de ifrågakvarande ärendena borde avlönas med statsmedel.

I enlighet med mitt förslag föreslog Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 402 riksdagen att på extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1919 anvisa ett anslag av 7,800 kronor till arvode åt en särskild föredragande inom kontrollstyrelsen för ärenden angående skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat, vilket förslag ock av riksdagen bifölls. I sin skrivelse nr 7 A, punkt 45, erinrar riksdagen emellertid därom att enligt det av riksdagen antagna förslaget till förordning angående handel med skattefri sprit partihandeln med dylik sprit skulle utövas av ett eller flera aktiebolag i stället för, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, av en statens sprithandelskommission. Till följd härav måste kostnaderna för den nya avdelningen bestridas på annat sätt än Kungl. Maj:t från början föreslagit. Riksdagen uttalade som sin mening, att avgifterna för denatureringsförfarandet borde beräknas så, att staten erhöle ersättning för arvoden till avdelningens befattningshavare.

För fullgörande av det omfattande organisationsarbete, som ålåg kontrollstyrelsen före ikraftträdandet av den nya lagstiftningen, var det emellertid nödvändigt att avdelningens verksamhet begynte redan under sista kvartalet 1918. Efter framställning av kontrollstyrelsen fastställde Kungl. Maj:t den 26 september och den 11 oktober 1918 organisation för avdelningen för berörda kvartal.

Kungl. Maj:ts
beslut 20/9
1918.

Genom förstnämnda beslut förordnade Kungl. Maj:t att från och med den 1 oktober 1918 intill samma års slut skulle inom styrelsen finnas en *extra ledamot och byråchef* med skyldighet att föredraga ärenden angående handel med skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat,

att i arvode till den extra byråchefen skulle utgå efter helt år räknat 7,800 kronor, varav 2,500 kronor skulle anses motsvara tjänstgöringspenningar,

att för den extra byråchefen skulle i tillämpliga delar gälla de genom kungörelsen den 1 juli 1918 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmånerna enligt den från och med år 1919 gällande stat för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, samt

att ifråga om den extra byråchefens tillsättande, befogenhet, tjänstgöring, ämbetsresor m. m. skulle tills vidare gälla de bestämmelser, som vore stadgade för byråchef enligt den av Kungl. Maj:t den 26 september 1918 fastställda instruktion för sistnämnda avdelning.

Genom nyssnämnda beslut den 11 oktober 1918 förordnades,

Kungl. Maj:ts
beslut 11/10
1918.

att hos kontrollstyrelsen skulle för handläggning av ärenden angående handel med skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat för tiden från och med den 15 oktober till och med den 31 december 1918 anställas dels en *laborator*, som skulle deltaga vid beredningen av ärenden rörande denaturering av berörda varor samt vidtaga erforderliga analytiska undersökningar, dels en *inspektör*, som skulle biträda vid övervakandet av försäljningen av skattefri sprit samt av tillverkningen och handeln med alkoholhaltiga preparat, dels en *aktuarie*, som skulle tillhandagå byråchefen med uppsättande av förslag till expeditioner och dylikt samt svara för registrering och förvaring av handlingarna till alla ärenden, som å avdelningen handlades, dels ock ett *biträde till laboratorn*,

att i arvoden för helt år räknat skulle utgå till vardera av laboratorn och inspektören 5,600 kronor, varav 1,800 kronor skulle anses utgöra tjänstgöringspenningar, till aktuarien 3,900 kronor, varav 1,500 kronor skulle anses utgöra tjänstgöringspenningar, samt till laboratorbiträdet 2,400 kronor, varav 800 kronor skulle anses utgöra tjänstgöringspenningar,

att för ifrågavarande tjänstemän skulle i tillämpliga delar gälla de genom kungörelsen den 1 juli 1918 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmånerna enligt den från och med år 1919 gällande stat för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden,

att ifråga om dessa tjänstemäns tillsättning, tjänstgöring, ämbetsresor m. m. skulle tills vidare i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som vore stadgade i instruktionen den 26 september 1918 för kontrollstyrelsen i dess egenskap av uppsiktsmyndighet i fråga om handeln med rusdrycker inom riket,

att byråchefen och inspektören finge för ämbetsresa åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande reselemente, samt

att laboratorn, inspektören, aktuarien och laboratorbiträdet finge förordnas, utan att uppdraget kungjordes till ansökning ledigt.

Vidare föreskrev Kungl. Maj:t,

att vid kontrollstyrelsens sida skulle finnas fyra av Kungl. Maj:t

förordnade sakkunniga med uppgift att biträda kontrollstyrelsen vid handläggningen av ärenden angående skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat och särskilt vid behandlingen av frågor om denatureringsmetoder och denatureringsmedel,

att sakkunnig skulle äga åtnjuta arvode efter 1,200 kronor för helt år räknat, samt

att sakkunnig, som ej vore bosatt i Stockholm eller dess omedelbara närhet eller därstädes uppehölle sig på grund av annat allmänt uppdrag, skulle åtnjuta ej mindre resekostnads- och traktamentsersättning för resor, som föranletts av uppdraget, än även traktamentsersättning under vistelsen i Stockholm, allt enligt tredje klassen i gällande resereglemente, därest han eljest icke vore till gottgörelse efter högre klass berättigad, i vilket fall ersättningen skulle utgå efter den högre klassen.

Därjämte anvisade Kungl. Maj:t medel till arvoden åt amanuenser, skriv- och räknebiträden, vaktmästare och tillfälliga biträden.

Kungl. Maj:ts
beslut ^{27/11}
1918.

Beträffande avdelningens organisation för år 1919, fastställd genom Kungl. Maj:ts brev den 27 november 1918, meddelade Kungl. Maj:t enahanda föreskrifter rörande antal tjänstemän och arvoden som för sista kvartalet 1918.

Kontroll-
styrelsens
skrivelse ^{6/8}
1919.

Redan i början av år 1919 visade det sig emellertid, att de arbetsuppgifter, som ålago avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m., voro betydligt mera krävande, än vad styrelsen tidigare trott sig kunna antaga, och styrelsen fann det därför oundgängligt, att avdelningen erhöll viss förstärkning av sina arbetskrafter. I skrivelse den 5 mars 1919 framhöll styrelsen, att erfarenheten redan med fullständig tydlighet ådagalagt nödvändigheten av att till byråchefens förfogande ställdes en sekreterare, som till uteslutande uppgift hade att biträda vid ärendenas beredning och med uppsättande av förslag till expeditioner, enär den extra aktuarien på grund av övrigt honom åliggande arbete endast i mindre utsträckning vore i tillfälle att biträda med dylikt arbete. Därjämte fann styrelsen det vara nödvändigt att anställa en assistent vid inspektörens sida. Ditintills hade inspektörens hela tid tagits i anspråk för organisationen av handeln med skattefri sprit, vilket förhållande styrelsen ansåg med säkerhet skulle komma att fortfara en avsevärd tid framåt, varigenom det egentliga inspektionsarbetet efterattes, därest ej ökad arbetskraft på detta område ställdes till styrelsens förfogande. Även för framtiden ansåg styrelsen en assistent till inspektören vara behövlig, varjämte styrelsen erinrade om att för det dåvarande omkring 1,000 personer eller firmor, fördelade över hela landet,

av styrelsen antagits till detaljhandlare med skattefri sprit. Inspektionen av dessa detaljhandlare krävde enligt styrelsens förmenande helt två personers arbetskraft.

Samtidigt framhöll kontrollstyrelsen, att ett obestriddigt behov av ökat antal skriv- och räknebiträden förelåge.

I enlighet med kontrollstyrelsens hemställan förordnade Kungl. Maj:ts den 11 mars 1919, att utöver för det dåvarande hos kontrollstyrelsen anställda tjänstemän med tjänstgöring å avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m. skulle från och med den 1 april 1919 anställas *en extra sekreterare* med skyldighet att biträda vid ärendenas beredning och med uppsättande av förslag till expeditioner samt *en extra inspektörsassistent* med skyldighet att biträda inspektören vid dennes arbete. Beträffande avlöning och villkor i övrigt meddelades i tillämpliga delar rörande dessa befattningshavare enahanda föreskrifter, som stadgats genom förutnämnda beslut den 11 oktober 1918, därvid extra sekreteraren jämfästades med extra laboratorn och extra inspektören samt extra inspektörsassistenten med extra aktuarien.

Kungl. Maj:ts
beslut ^{11/3}
1919.

Genom berörda Kungl. Maj:ts beslut den 11 mars 1919 bestämdes även, att å avdelningen finge för år 1919 anställas erforderligt antal amannenser, skriv- och räknebiträden ävensom vaktmästare och tillfälliga biträden för en kostnad av tillhoppa högst 8,680 kronor.

Vid tiden för avlåtandet av kontrollstyrelsens förenämnda skrivelse den 17 oktober 1919 angående uppförande å ordinarie stat av styrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. voro å nämnda avdelning följande befattningshavare anställda, nämligen:

	Tjänsten inrättades	Avlöning för år	Därav tjänstgöringspenningar
1 extra byråchef	oktober 1918	7,800	2,500
1 extra laborator	oktober 1918	5,600	1,800
1 extra sekreterare	april 1919	5,600	1,800
1 extra inspektör	oktober 1918	5,600	1,800
1 extra aktuarie	oktober 1918	3,900	1,500
1 extra inspektörsassistent	april 1919	3,900	1,500
1 extra biträde till laboratorn	oktober 1918	2,400	800
1 extra skrivbiträde av första graden	oktober 1918	1,150	—
1 extra skrivbiträde av första graden	januari 1919	1,150	—
1 extra skrivbiträde av första graden	mars 1919	1,150	—
1 extra skrivbiträde av första graden	april 1919	1,150	—
1 extra vaktmästare	oktober 1918	1,570	—

Härtill kommo de vid avdelningens sida ställda fyra sakkunniga i denatureringsfrågor, vilkas arvoden uppgingo till ett sammanlagt belopp av 4,800 kronor. I sin helhet beräknade kontrollstyrelsen beloppet av arvoden vid nyssnämnda tidpunkt till sammanlagt 45,770 kronor för år, däri ej inberaknat, vad som erfordrades till vikariatsersättningar, tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg.

Kungl. Maj:ts
beslut 17/11
1919.

Vidkommande därefter frågan rörande organisationen av ifrågasvarande avdelning under innevarande år har Kungl. Maj:t den 12 november 1919 förordnat,

att under år 1920 skulle inom kontrollstyrelsen finnas en avdelning för ärenden angående skattefri sprit samt vissa alkoholhaltiga preparat;

att å nämnda avdelning skulle anställas en extra ledamot och byråchef med skyldighet att föredraga de å avdelningen förekommande ärenden, en extra laborator, som skulle deltaga vid beredningen av ärenden rörande denaturering av berörda varor samt vidtaga erforderliga analytiska undersökningar, en extra sekreterare med skyldighet att biträda vid ärendenas beredning och uppsättande av förslag till expeditioner, en extra inspektör, som skulle biträda vid övervakandet av försäljningen av skattefri sprit samt av tillverkningen och handeln med alkoholhaltiga preparat, en extra aktuarie, som skulle svara för registrering och förvaringen av handlingarna till alla till avdelningen hörande inkommande och utgående ärenden samt i övrigt utföra allmänna

kansligöromål, en extra inspektörsassistent med skyldighet att biträda inspektören vid dennes arbete, samt ett extra biträde till laboratorn;

att i arvoden, för helt år räknat, skulle utgå till byråchefen 7,800 kronor, varav 2,500 kronor skulle anses såsom tjänstgöringspenningar, till vardera av laboratorn, sekreteraren och inspektören 5,600 kronor, varav 1,800 kronor skulle anses såsom tjänstgöringspenningar, till inspektörsassistenten 4,900 kronor, varav 1,500 kronor skulle anses såsom tjänstgöringspenningar, till aktuarien 3,900 kronor, varav 1.500 kronor skulle anses såsom tjänstgöringspenningar, samt till laboratoriebiträdet 2,400 kronor, varav 800 kronor skulle anses såsom tjänstgöringspenningar;

att ifrågavarande tjänstemän finge, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kunde ske, åtnjuta semester, envar av byråchefen, laboratorn, sekreteraren och inspektören under en och en halv månad samt inspektörsassistenten, aktuarien och laboratoriebiträdet vardera under en månad;

att för ifrågavarande tjänstemän skulle i övrigt i tillämpliga delar gälla de genom kungörelsen den 1 juli 1918 (nr 543) stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmånerna enligt den från och med år 1919 gällande stat för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden;

att i fråga om nämnda tjänstemäns tillsättning, tjänstgöring, ämbetsresor, m. m. skulle tillsviðare och intill dess särskild instruktion för kontrollstyrelsens ifrågavarande avdelning bleve av Kungl. Maj:st fastställd, i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som vore stadgade uti instruktionen den 26 september 1918 (nr 876) för kontrollstyrelsen i dess egenskap av uppsiktsmyndighet i fråga om handeln med rusdrycker i riket;

att inspektören och inspektörsassistenten finge förordnas, utan att uppdraget dessförinnan behövde vara kungjort till ansökan ledigt;

att byråchefen, laboratorn, sekreteraren, inspektören, inspektörsassistenten och aktuarien finge för ämbetsresa åtnjuta reskostnads- och traktamentsersättning, byråchefen, laboratorn, sekreteraren och inspektören enligt tredje klassen samt inspektörsassistenten och aktuarien enligt fjärde klassen i gällande resereglemente;

att såsom vikariatsersättningar under semester finge utgå: för byråchefen högst 312 kronor 50 öre, för vardera av laboratorn, sekreteraren och inspektören högst 225 kronor, för vardera av inspektörsassistenten och aktuarien högst 125 kronor och för laboratoriebiträdet högst 66 kronor 67 öre;

att å ifrågavarande avdelning finge för en sammanlagd kostnad av högst 12,000 kronor anställas erforderligt antal amanuenser, skriv- och räknebiträden ävensom vaktmästare och tillfälliga biträden; samt

att till bestridande av resekostnads- och traktamentsersättningar samt expenser finge i samband med avdelningens verksamhet användas ett belopp av tillhoppa högst 36,000 kronor.

Vidare föreskrev Kungl. Maj:t, bland annat,

att vid kontrollstyrelsens sida skulle finnas fyra av Kungl. Maj:t förordnade sakkunniga med uppgift att biträda kontrollstyrelsen vid handläggning av ärenden angående skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat och särskilt vid behandlingen av frågor om denatureringsmetoder och denatureringsmedel;

att sakkunnig skulle äga åtnjuta arvode efter 1,200 kronor för år räknat; samt

att sakkunnig, som ej vore bosatt i Stockholm eller i dess omedelbara närhet eller därstädes uppehölle sig på grund av annat allmänt uppdrag, skulle åtnjuta ej mindre resekostnads- och traktamentsersättning för resor, som föranletts av uppdraget, än även traktamentsersättning under vistelsen i Stockholm, allt enligt tredje klassen i gällande resereglemente, därest han eljest icke vore till gottgörelse efter högre klass berättigad, i vilket fall ersättningen skulle utgå enligt den högre klassen.

Sedan jag nu lämnat en redogörelse för avdelningens uppkomst, utveckling och nuvarande organisation, torde jag böra övergå till att redogöra för avdelningens uppgifter samt de olika befattningshavarnas åligganden. Därvid anser jag mig kunna återgiva vad kontrollstyrelsen i sin meranämnda skrivelse den 17 oktober 1919 i berörda hänseende yttrat.

Avdelningens
uppgifter.

Kontrollstyrelsen har i fråga om avdelningens uppgifter anfört följande:

»Såsom kontrollerande myndighet i fråga om handeln med den *skattefria spriten* har avdelningen att taga befattning med

1) att bestämma denatureringsmetoder och denatureringsmedel för olika slag av skattefri sprit;

2) att lämna tillverkare av skattefri sprit tillstånd att i egen rörelse under av kontrollstyrelsen bestämda villkor använda dylik av honom tillverkad sprit;

3) att öva uppsikt över partihandeln med skattefri sprit och meddela föreskrifter över tillsynen av rörelsen;

4) att meddela annan avnämare än detaljhandlare tillstånd att inköpa skattefri sprit hos partihandlare;

5) att antaga detaljhandlare med skattefri sprit;

6) att öva uppsikt över samt meddela erforderliga allmänna föreskrifter för detaljhandeln;

7) att fastställa detaljhandlares försäljningspris å skattefri sprit; samt

8) att i vissa fall utfärda förbud för detaljhandlare att fortsätta med försäljningen eller föreskriva inskränkningar eller villkor i avseende å densamma.

I fråga om ärenden angående *alkoholhaltiga preparat* åligger det avdelningen

1) att årligen mottaga anmälningar angående alkoholhaltiga preparat, som äro avsedda att utsläppas i handeln;

2) att föreskriva denatureringsmedel för olika alkoholhaltiga preparat samt pröva fall, då undantag från denaturering må medgivas;

3) att meddela tillstånd till införsel till riket av alkoholhaltiga preparat;

4) att vaka över att tillverkning, införsel eller försäljning av alkoholhaltigt preparat icke giver anledning till missbruk samt lämna föreskrifter för tillverkare, importör eller försäljare att föra vissa anteckningar eller vidtaga andra åtgärder för kontrollens utövande;

5) att, där anledning föreligger, låta undersöka i handeln förekommande alkoholhaltiga preparat; och

6) att i vissa fall föreskriva villkor eller inskränkningar i avseende å tillverkningen eller försäljningen av alkoholhaltigt preparat eller ock meddela förbud däremot.

Avdelningens kontrollerande verksamhet i fråga om de alkoholhaltiga preparaten gäller särskilt övervakandet över att de, i förekommande fall, äro denaturerade på sätt kontrollstyrelsen föreskrivit. Då kontrollen över preparatens denaturering anordnats så, att den sprit, som tillhandahålles för tillverkning av denatureringstväng underkastade preparat, redan vid utlämnandet måste vara på visst sätt denaturerad, har det även ansetts lämpligt, att avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m. bör pröva *alla* ansökningar om tillstånd till inköp av sprit för berörda ändamål. Behandlingen av dylika ansökningar, i den mån det varit fråga om inköp av skattelagd sprit jämlikt kungörelsen den 18 december 1918 angående försäljning av sprit och andra alkoholhaltiga varor för vissa särskilda ändamål, har tidigare handhafs av rusedrycksförsäljningsavdelningen men har numera av ovan angivna skäl överflyttats å den förstnämnda avdelningen. Avdelningen för ärenden angående skattefri sprit har alltså att pröva jämlikt § 2 av nämnda kungörelse inkommande ansökningar om tillstånd till inköp av alkoholhaltig vara för industriella och tekniska ändamål samt i förekommande fall meddela dylikt tillstånd ävensom kontrollera användningen av beviljad kvantitet.

Genom förordningen den 6 juni 1919 angående försäljning för vissa ändamål av odenaturerad sprit, framställd ur avfallslut vid sulfitecellulosatillverkning, samt genom i anledning av denna förordning utfärdad kungörelse av samma dag angående försäljning av sulfitsprit till den, som till avsalu äger bedriva rening av brännvin, har kontrollstyrelsen anbefallts vissa åligganden i samband med försäljningen till reningsverk av sulfitråsprit samt tillhandahållandet från reningsverket av renad sulfitsprit. Då försäljningen i fråga skall äga rum av partihandelsbolag med skattefri sprit. över vilket bolag styrelsens avdelning för ärenden angående

skattefri sprit m. m. eljest övar uppsikt, samt avgörande av frågor rörande sålunda renat brännvins renhetsgrad och lämplighet att tillhandahållas för förbrukning ansetts böra falla under nämnda avdelning, som till sitt förfogande har laboratorium och här för kvalificerad arbetskraft, hava kontrollstyrelsens hithörande åligganden anförtrotts åt avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m. Avdelningen har sålunda att taga befattning med

1) att avgiva utlåtande rörande den myckenhet sulfitsprit, som får försäljas till reningsverk;

2) att mottaga uppgift från partihandlare med skattefri sprit rörande de sulfitrännerier, från vilka spriten skall uttagas;

3) att meddela erforderliga föreskrifter rörande förpassning av sprit samt fastställa formulär till förpassningsinlägga;

4) att mottaga besked från tillsyningsman vid allmänt brännvinsnederlag rörande inbetald tillverkningskatt för till reningsverk försäld sulfitsprit;

5) att, innan tillstånd till försäljning av brännvin, framställt genom rening av sulfitråsprit, medges, pröva, att dess renhetsgrad är sådan att den utan våda kan tillhandahållas för förbrukning;

6) att öva uppsikt över reningsverk, där rening av sulfitsprit bedrives: samt

7) att mottaga prov å vid spritens rening erhållna fraktioner.

Lagstiftningen angående rening av sulfitsprit gäller visserligen allenast till och med den 30 juni 1920, men det torde finnas skäl för att antaga, att sulfitsprit även framdeles kommer att renas och användas till förtäringssändamål. För närmare utredning av denna fråga har Kungl. Maj:t jämlikt statsrådsprotokoll den 6 juni 1919 tillkallat särskilda sakkunniga. Under sådana förhållanden har kontrollstyrelsen sålunda ansett sig böra räkna med att avdelningens åligganden i samband med rening av sulfitsprit alltjämt skola fortfara.»

Befattnings-
havarnas
åligganden.

I fråga därefter om de olika befattningshavarnas åliggande anföres av kontrollstyrelsen följande.

»Beträffande de olika befattningshavarnas funktioner åligger det *extra byråchefen*

att hava tillsyn över, leda och själv deltaga i arbetet inom avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m.,

att inför överdirektören föredraga de ärenden, som tillhöra avdelningen,

att avgiva förslag till beslut i de av honom föredragna ärenden,

att, där överdirektören det bestämmer, deltaga i handläggningen av sådana inom kontrollstyrelsen eljest förekommande ärenden, som beröra avdelningens verksamhetsområde,

att med uppmärksamhet följa sådana frågor, som falla inom eller beröra verksamhetsområdet samt fästa styrelsens uppmärksamhet på sådana fall, där behov av styrelsens ingripande eller av reglerande åtgärder från statens sida äro erforderliga, samt

att fullgöra vad ledamot i kontrollstyrelsen enligt gällande instruktion eller fastställd arbetsordning kan åligga.

Extra laboratorn åligger särskilt att biträda byråchefen med beredandet av denatureringsärenden,

utfärdandet av denatureringsföreskrifter,
övervakandet av kontrollanters och kontrollörers denatureringsverksamhet.
Laboratorn har vidare

att å styrelsens laboratorium bearbeta nya uppslag i denatureringsfrågan,

att verkställa erforderliga analyser å alkoholhaltiga varor,

att medelst fortlöpande analytiska undersökningar å denaturerade alkoholhaltiga varor utröna, huruvida renaturering ägt rum,

att verkställa undersökningar å insända prov å denatureringsmedel,

att vid rening av sprit enligt givna föreskrifter verkställa undersökning beträffande de olika fraktionernas renhetsgrad,

att ansvara för granskning och uppgörandet av sammandrag över från denatureringskontrollanterna och kontrollörerna vid sulfidbrännerierna inkommande rapporter, samt

att handhava uppsikt över styrelsens laboratorium.

Extra sekreteraren åligger särskilt att biträda byråchefen beträffande ärenden rörande

avgivande av underdåniga utlåtanden samt förslag ifråga om avdelningens organisation och anslag till densamma,

utfärdande, förklarande, ändring eller upphävande av reglementen, instruktioner och allmänna föreskrifter,

antagande av och arvoden till extra tjänstemän samt skriv- och räknebiträden och vaktmästare å avdelningen, ävensom

beviljande av de tillstånd, som det tillkommer kontrollstyrelsen i egenskap av uppsiktsmyndighet rörande handeln med skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat att meddela.

Extra sekreteraren åligger därjämte

att biträda vid besvarande av inkomna förfrågningar och andra till avdelningen hörande likartade ärenden,

att föra protokoll angående handläggning av avdelningen tillhörande ärenden samt utöva överinseendet över registreringen och förvaringen av handlingarna till alla inkommande och utgående ärenden,

att biträda vid utarbetande av den årliga berättelsen över avdelningens verksamhet, samt

att biträda vid uppsättande av förslag till expeditioner i sådana på Kungl. Maj:ts prövning och avgörande ankommande, till avdelningen hörande mål och ärenden, med vilkas beredande till underdånig föredragning överdirektören eller byråchefen jämlikt 6 § av den för kontrollstyrelsen gällande instruktionen den 17 december 1909 (nr 160) biträtt.

Extra inspektören åligger särskilt att biträda byråchefen med, verkställandet av undersökningar och utredningar rörande förekommande missbruk av skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat, samt

behandlingen av frågor rörande antagande av detaljhandlare med skattefri sprit och indragande av beviljade tillstånd till handel med dylik vara.

Extra inspektören åligger därjämte att genom förrättande av inspektioner och anställande av undersökningar biträda byråchefen med

uppsikten över rusdrycksförsäljningsbolagens handhavande av kontrollen över handeln med skattefri sprit.

uppsikten över de av kontrollstyrelsen antagna detaljhandlare med skattefri sprit, samt

uppsikten över de tillverkare av alkoholhaltiga preparat, som av kontrollstyrelsen erhållit tillstånd till inköp av alkoholhaltiga varor.

Vid inspektionerna skall inspektören meddela de upplysningar, han är i tillfälle att lämna i fråga om tillämpningen av styrelsens i förekommande ämnen givna föreskrifter.

Inspektören skall för kontrollstyrelsen ej mindre skyndsamt anmäla vid inspektionen iakttagna brister och vad i övrigt befunnits vara anmärkningsvärt än även avgiva förslag till avhjäljande av anmärkta missförhållanden.

Extra aktuarien åligger

att biträda vid utarbetandet av utredningar, som i särskilda fall påfordras för beredande till föredragning av förekommande ärenden,

att biträda vid uppsättandet av de löpande ärenden, som kunna åt honom uppdragas,

att på begäran utställa diariebevis ävensom meddela eller bestyrka avskrifter eller utdrag av hos avdelningen förefintliga handlingar, samt i övrigt

att biträda vid handläggning av allmänna kansligöromål.

Extra inspektörsassistenten åligger

att biträda vid handläggningen av de på inspektören vilande åligganden,

att då inspektören befinner sig på inspektionsresor, utföra de löpande göromål, som eljest ankomma på denne och som äro av den art, att de kunna åt den extra inspektörsassistenten anförtros,

att ansvara för förandet av liggare över antagna detaljhandlare med skattefri sprit och över avslagna ansökningar om detaljhandelsrättighet,

att föra förteckning över förrättade inspektioner, samt

att i övrigt förvara och ordna för inspektionsarbetets behöriga bedrivande erforderliga handlingar.

Extra biträdet till laboratorn åligger att biträda denne med

utförandet av analyser,

ordnandet av till styrelsen inkommande alkoholhaltiga prov,

uppgörande av en fortlöpande liggare över beviljade denatureringstillstånd,

granskning och uppgörandet av sammandrag över inkommande rapporter,

registrering och förvaring av insända prov å tillverkningar av tekniska preparat, samt

övriga inom laboratoriet förekommande göromål, som kunna anförtros åt laboratoriebiträdet.

Ett av de extra skrivbiträdena har sig anförtrott registratorsgöromålen samt på grund härav åligger,

att mottaga till avdelningen inkommande handlingar samt över dem föra diarium samt upprätta register till diariet ävensom över avgående handlingar, ordna och vårda alla till avdelningen inkommande skrivelser, rapporter och anmälningar ävensom koncepter till avdelningens utgående expeditioner, samt

tillse den avgående postens expediering.

Ett extra skribitråde biträder med registratorsgöromålen samt har särskilt att föra register över inkommande ansökningar om tillstånd att direkt hos parti-handlare med skattefri sprit inköpa sådan sprit.

Övriga *tvänne extra skrivbiträden* hava att utföra förekommande renskrivningsarbete samt biträda vid kollationering och dylika göromål.»

Kontrollstyrelsen har härefter till belysning av omfattningen av den arbetsbörda, som åvilade avdelningen, meddelat följande uppgifter, avseende tiden från och med den 1 januari till och med den 30 september 1919, nämligen

antalet å föredragningslistor uppförda ärenden.....	3,197 st.
» å olika diarienummer diariesförda ärenden	3,485 »
» utgående skrivelser	3,040 »
» å särskilt formulär bifallna ansökningar om tillstånd att inköpa skattefri sprit hos partihandlare	2,826 »
» meddelade tillstånd att enligt ovann åberopade förordning den 18 december 1918 inköpa sprit för tekniska och industriella ändamål.....	306 »
» meddelade bevis rörande tillstånd att under året införa vissa alkoholhaltiga preparat.....	342 »
» bifallna ansökningar om rätt till detaljhandel med skattefri sprit.....	1,261 »
» avslagna ansökningar om rätt till detaljhandel med skattefri sprit	656 »

Efter denna redogörelse övergår jag till själva huvudfrågan, nämligen huruvida ifrågavarande avdelning nu bör uppföras å ordinarie stat eller ej. I denna fråga uttalar sig kontrollstyrelsen i sin skrivelse den 17 oktober 1919 på följande sätt:

**Avdelningens
uppförande å
ordinarie
stat.**

»Sedan avdelningen ifråga numera varit i verksamhet under ett år, anser sig kontrollstyrelsen hava inhämtat sådan erfarenhet rörande arbetets omfattning och behovet av arbetskrafter inom avdelningen, att styrelsen finner sig böra upptaga frågan om avdelningens uppförande på ordinarie stat.

*Kontroll-
styrelsen.*

Emot en dylik åtgärd torde den invändningen kunna tänkas framförd, att de arbetsuppgifter, som äro anförtrodda avdelningen, icke skulle vara av bestående art, varmed i sådant fall skulle avses att den kontrollerande verksamheten från statens sida beträffande den skattefria spriten och de alkoholhaltiga preparaten framdeles skulle kunna upphöra. Enligt kontrollstyrelsens mening torde man kunna med full bestämdhet utgå ifrån att förhållandena icke kunna komma att gestalta sig på sådant sätt. Ifrågavarande uppsikt är reglerad genom en lagstiftning, vilken alltjämt kräver ett organ för kontrollen av dess efterlevnad, och beträffande vilken man redan nu efter vunna erfarenheter torde kunna göra det uttalandet, att den i vissa fall omöjliggjort och i alla händelser försvårat åtkomsten för illojalt bruk av skattefri sprit och alkoholhaltiga preparat. Och huru än lagstiftningen på hithörande område kommer att gestalta sig, torde det vara klart, att statsmakterna alltjämt måste inrikta sin bestämda strävan på att söka undanröja de sociala vådor, som

Bihang till riksdagens protokoll 1920. I saml. 237 häft. (Nr 281.)

en okontrollerad handel med nämnda varor, enligt vad erfarenheten givit vid handen, för med sig. Behov av statsuppsikt på detta område föreligger enligt kontrollstyrelsens mening, även om lagstiftningen rörande försäljning av rusdrycker i framtiden skulle komma att undergå än så betydande förändringar. Särskilt under varje form av restriktions- eller förbudssystem i fråga om rusdrycker — och i högre grad ju effektivare ett dylikt system är — torde det vara oundgängligt, att även den tekniska spriten och de alkoholhaltiga preparaten äro underkastade kontroll. Förutsättningen för att den kontrollerande myndighetens arbete skall kunna bliva fullt effektivt, är emellertid, att härför skapas en fast organisation, som till sitt förfogande har en väl kvalificerad personal med erfarenhet på området. Det synes därför erforderligt, att för denna personal skapas så betryggande villkor som möjligt med avseende å anställningen, och att densamma knytes vid kontrollstyrelsen genom ordinarie anställning, varvid emellertid befattningshavare bör underkastas skyldighet att, därest förhållandena sådant påkalla, emottaga annan lämplig befattning inom den centrala förvaltningen med bibehållande av tjänstegrad och avlöningsförmåner. Styrelsen anser därför, att avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m., bör redan från och med ingången av år 1921 uppföras på ordinarie stat.

I detta sammanhang vill kontrollstyrelsen erinra om att, enligt ovan omförmälda av riksdagen gjorda uttalande, staten skall gottgöras för omkostnaderna för nämnda avdelning genom avgifterna för denatureringsförfarandet. Enligt § 7 mom. 3 i förordningen den 1 juli 1918 angående handel med skattefri sprit skola kostnaderna för denatureringsförfarandet gäldas av dem, för vilkas räkning denaturering sker. Avgifterna härför skulle sålunda tilltagas så högt, att medel för bestridande av omkostnaderna för nu ifrågavarande avdelning erhöles av dessa avgifter. Då denatureringen av den skattefria spriten verkställes av bolag, som erhållit partihandelsrätt med skattefri sprit, är det sådant bolag, som också har att i första hand bära kostnaderna för den verkställda denatureringen. Dessa kostnader täckas sedan genom visst tillägg till utförsäljningspriset å spriten, vilket tillägg sålunda måste beräknas så att jämväl kostnaderna för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. härigenom bliva täckta. Då det sålunda i verkligheten blir partihandelsbolag, som inkasserar denatureringsavgifterna, har bolaget också att ersätta statsverket för kostnaderna för kontrollstyrelsens ifrågavarande avdelning.

Det må här erinras om att Kungl. Maj:t enligt nådiga resolutionen den 29 november 1918 vid beviljandet av partihandelsrättighet med skattefri sprit åt aktiebolaget Vin- & Spritcentralen för dess dotterföretag, aktiebolaget Skattefri sprit, som numera ensamt innehar dylik rättighet, i villkoren för tillståndet bestämt, att, bland annat, de för partihandeln nödiga och lämpliga tilläggen till fabrikspriset skola fastställas av en särskild på visst sätt kvalificerad, av Kungl. Maj:t tillsatt prisställningsnämnd. De för täckande av denatureringskostnaderna samt kostnaderna för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. erforderliga tilläggen bestämmas sålunda under fullt betryggande kontroll.

Kungl. Maj:t har också, vad angår innevarande år, genom nådigt brev den 16 juli 1919 ålagt det bolag, som tillsvidare intill utgången av år 1923 handhar partihandeln med skattefri sprit, att dels ersätta vissa av statsverket dämera förskotterade medel för avdelningens samtliga omkostnader för tiden från dess tillkomst, dels ock i förskott under första kvartalsmånaderna av vart och ett av tredje

och fjärde kvartalen av år 1919 inbetala genom insättning å statsverkets giro-räkning i riksbanken för statskontorets räkning vissa beräknade belopp, avseende dessa kostnader för kvartalet, varvid bolaget äger att vid inbetalningen för fjärde kvartalet tillgodoräkna sig de medel, som eventuellt icke tagits i anspråk av det för tredje kvartalet inbetalade beloppet. För närvarande beräknar kontrollstyrelsen avdelningens samtliga kostnader, således även dyrtidstillägg, tillfälligt lönetillägg, vikariatsersättningar och expenser, för kvartal till 28,500 kronor. För bestridande av avdelningens fortlöpande behov av medel har Kungl. Maj:t tillika anbefallt statskontoret att till kontrollstyrelsen, efter rekvisition i mån av behov för avdelningen, utbetala högst de belopp, partihandelsbolaget insatt å statsverkets giroräkning.

Rörande sättet för denatureringsavgifternas beräkning under följande år läser Kungl. Maj:t komma att senare fatta beslut efter framställning av kontrollstyrelsen. Därvid torde alltid kunna tillses, att de för avdelningen erforderliga kostnaderna täckas av denatureringsavgifterna.

Av det nu anförda framgår sålunda, att omkostnaderna för den avdelning, om vilkens uppförande på ordinarie stat nu hemställes, täckas av rörelse, över vilken avdelningen utövar kontrollerande verksamhet. Avdelningen skulle alltså i detta sammanhang komma att intaga ungefärligen samma ställning som exempelvis patent- och registreringsverket, statens biografbyrå, försäkringsinspektionen och statens provningsanstalt, vilka verks utgifter helt eller delvis täckas av deras egna inkomster. Å riksstatens inkomstsida bör sålunda enligt kontrollstyrelsens mening upptagas ett mot avdelningens utgifter svarande belopp under en särskild inkomstitel, benämnd förslagsvis 'Denatureringsavgifter'.

I sitt förberörda den 10 februari 1920 avgivna utlåtande har löneregleringskommittén i nu förevarande hänseende anført följande:

Löneregleringskommittén.

»Att å ordinarie stat uppföra en organisation, som varit i funktion endast omkring ett år, avviker i hög grad från hittills i allmänhet tillämpade budgetära principer. Ett förslag i sådant syfte måste därför redan av nämnda anledning väcka vissa betänkligheter.

Då emellertid kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden på sin tid efter en förhållandevis kort tillvaro befanns böra uppföras å ordinarie stat samt behovet av styrelsens nu ifrågavarande avdelning torde få anses vara åtminstone icke mindre varaktigt än behovet av rusdrycksförsäljningsavdelningen, har kommittén vid besvarandet av ifrågavarande remiss ansett sig böra utgå ifrån, att kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. från och med år 1921 varder uppförd å ordinarie stat.»

Det synes mig icke råda något tvivel därom, att de arbetsupp-gifter, som, efter det lagstiftning år 1918 genomförts i fråga om handeln med skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat, åligga kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., bliva av varaktig beskaffenhet. Huru än förhållandena på ifrågavarande område kunna komma att gestalta sig, torde man kunna taga för givet, att den kon-

Departementschefen.

troll å handhavandet av den skattefria spriten och de alkoholhaltiga preparaten, som genom 1918 års lagstiftning lagts i vissa statsorgans händer, icke kommer att hävas. Härigenom kommer ock det organ, som närmast har handläggningen av hithörande frågor sig anförtrott att ständigt vara av behovet påkallat. Vid sådant förhållande finner jag det vara påkallat att redan nu vidtaga åtgärder för att kontrollstyrelsens ifrågavarande avdelning snarast möjligt varder uppförd å ordinarie stat, så att styrelsen kan hava utsikter att hos sig få behålla den personal, som under den gångna tiden av avdelningens verksamhet fatt sin för verksamhetens nöjaktiga bedrivande alldeles speciella utbildning och som nu är förtrogen med arbetet å ifrågavarande område. Under återopande i övrigt vad av kontrollstyrelsen i nu förevarande fråga anförts tillstyrker jag alltså, att avdelningen från och med år 1921 uppföres på ordinarie stat.

Jag övergår härefter till frågan om utformningen av förslaget till stat för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit samt därmed sammanhängande frågor och återgiver därvid till en början vad av kontrollstyrelsen i berörda hänseenden anförts:

»Då kontrollstyrelsen nu hemställer om uppförande å ordinarie stat av avdelningen för ärenden angående skattefri sprit, har styrelsen emellertid icke blivit fullt övertygad om lämpligheten att i några fall framställa om yrkande på ordinarie anställning åt befattningshavare. Detta gäller närmast den extra inspektörsassistenten, vilkens tjänst styrelsen ansett till en början allenast böra uppföras å extra stat. De till inspektionsverksamheten hörande göromålen äro av så omfattande natur, att styrelsen efter den relativt korta tid, avdelningen varit i verksamhet, icke definitivt kunnat fastställa, huru inspektionsarbetet under inspektörens ledning lämpligen bör för framtiden gestalta sig. Kontrollstyrelsen får även erinra om att motsvarande befattning å rusdrycksförsäljningsavdelningen allenast är uppförd å extra stat.

Vidare har kontrollstyrelsen ansett, att det tillsvidare må anstå med uppförande å ordinarie stat av ett utav de fyra extra skrivbiträden å avdelningen.

Vad angår de olika befattningshavarnas avlöningsförmåner enligt en blivande avlöningsstat för den nu ifrågavarande avdelningen, vill kontrollstyrelsen till en början erinra om att, såsom ovan omförmåls, beträffande avdelningschefen enligt Kungl. Maj:ts förslag av riksdagen bestämts arvode enligt tredje normallönegraden såsom extra byråchef samt att extra laboratorn, extra sekreteraren och extra inspektören av Kungl. Maj:t tillerkänts arvoden enligt andra normallönegraden, varjämte extra aktuarien och extra inspektörsassistenten vid arvodets bestämmande hänförs till första normallönegraden. Arvodet till extra biträdet till laboratorn, vilken befattning kräver specialkunskaper och för närvarande innehaves av kvinnlig filosofie magister, har fastställts till 2,400 kronor för år, d. v. s. enahanda avlöning, som tillkommer kvinnligt biträde i tredje lönegraden. Någon förändring i vad sålunda redan för

Kontroll-
styrelsen.

närvarande gäller finner kontrollstyrelsen icke böra äga rum. Organisationen av avdelningen överensstämmer i tillämpliga delar med den, som gäller för styrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden enligt den av Kungl. Maj:t den 1 juli 1918 för denna avdelning fastställda stat, och böra enligt kontrollstyrelsens åsikt motsvarande befattningshavare å de båda avdelningarna tillhöra samma lönegrad. I överensstämmelse härmed är styrelsen också av den meningen, att det extra skrivbiträde å avdelningen för ärenden angående skattefri sprit m. m., som har till åliggande registratorsgöromålen, måtte erhålla samma lönegrad som motsvarande befattningshavare å rusdrycksförsäljningsavdelningen erhållit i denna avdelnings stat, nämligen såsom kvinnligt biträde i andra lönegraden. Båda dessa befattningshavare utföra stort sett fullt likartat arbete, och vill kontrollstyrelsen erinra om hurusom enligt ovanberörda proposition nr 318 till 1918 års riksdag Kungl. Maj:t i likhet med kontrollstyrelsen ansåg ifrågakvarande befattning böra besättas med biträde i tredje lönegraden, vilket förslag riksdagen emellertid icke biträdde.

De tvenne övriga biträdesbefattningarna, som nu föreslås till uppförande å ordinarie stat, böra hänföras till första kvinnliga biträdesgraden.

I avlöningsstaten bör vidare uppföras ett anslag avseende arvoden till sakkunniga, amanuenser och extra biträden samt vikariatsersättningar m. m. Beträffande arvoden till sakkunniga vill kontrollstyrelsen erinra om att vid kontrollstyrelsens sida finnas fyra av Kungl. Maj:t förordnade sakkunniga med uppgift att biträda styrelsen vid handläggningen av ärenden angående skattefri sprit och vissa alkoholhaltiga preparat och särskilt vid behandlingen av frågor om denatureringsmetoder och denatureringsmedel. Till vardera av dessa sakkunniga utgår för närvarande arvode av 1,200 kronor för år. Härutöver har det visat sig erforderligt, att i vissa speciella frågor påkalla sakkunnigt biträde, och finner sig kontrollstyrelsen böra beräkna ett belopp av i sin helhet 6,000 kronor för arvoden till sakkunniga. Därjämte bör medräknas ett amanuensarvode å 2,000 kronor samt arvode till ett extra kvinnligt biträde å 1,570 kronor.

För bestridande av ersättningar till vikarier vid sjukdomsfall och semester för ordinarie befattningshavare samt till tillfälliga biträden m. m. har kontrollstyrelsen ansett sig böra beräkna ett belopp av 5,430 kronor. Tillhoppa skulle alltså anslaget avseende arvoden till sakkunniga, amanuenser och extra biträden samt vikariatsersättningar m. m. belöpa sig å 15,000 kronor.

För de utgifter för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., som icke inrymmas inom ramen av den avlöningsstat, som för avdelningen kan varda fastställd, torde böra uppföras anslag å en särskild *omkostnadsstat*. Härvid har kontrollstyrelsen beräknat ett belopp av 12,000 kronor till bestridande av *reskostnads- och traktamentsersättningar*. Till såväl inspektören som dennes assistents åligganden höra, som ovan angivits, att å ort och ställe verkställa erforderliga inspektioner, vilket medför, att dessa befattningshavare mestadels äro stadda på tjänsteresor. Beloppen av de reseräkningar avseende avdelningens befattningshavare, som hittills likviderats, hava uppgått till sådana belopp, att styrelsen icke finner sig böra för ifrågakvarande ändamål beräkna lägre belopp än 12,000 kronor.

Vad angår anslaget till *expenser* vill kontrollstyrelsen lägga nedanstående tablå till grund för beräkningen av detta anslags storlek.

Hyra och värme	7,000
Belysning	700
Rengöring	1,200
Telefon- och telegramavgifter	1,100
Tryckningskostnader	9,000
Inventarier, laboratorieutensilier, skrivmateriel, tidningar och böcker	5,000
	eller tillhoppa 24,000.

Omkostnadsstaten skulle sålunda sammanlagt belöpa sig på ett belopp av 36,000 kronor för år.

I enlighet med vad ovan anförts, skulle den ordinarie staten för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. komma att erhålla följande lydelse:

**Stat för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri
sprit m. m.**

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
K r o n o r					
A. Avlöningsstat.					
1 ledamot och byråchef	5,000	2,500	600	8,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 laborator	3,600	1,800	400	5,800	
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 inspektör	3,600	1,800	400	5,800	
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter ytterligare 5 år med 500 kronor och efter än ytterligare 5 år med 500 kronor.
1 laboratoriebiträde	1,500	700	200	2,400	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor, efter ytterligare 5 år med 200 kronor samt efter än ytterligare 5 år med 200 kronor; skolande av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lönen och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
1 kvinnligt biträde i andra graden	1,300	500	200	2,000	
1 kvinnligt biträde i första graden	1,100	300	200	1,600	
1 kvinnligt biträde i första graden	1,100	300	200	1,600	
1 vaktmästare	900	550	150	1,600	Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor efter ytterligare 3 år med 100 kronor samt efter än ytterligare 3 år med 100 kronor.
Till sakkunniga, amanuenser, extra biträden, vikariatsersättning (förslagsanslag)	—	—	—	15,000	
	—	—	—	53,700	
B. Omkostnadsstat.					
(Förslagsanslag.)					
Resekostnads och traktamentsersättningar				12,000	
Expenser				24,000	36,000
				<u>Summa kronor 89,700</u>	

För åtnjutande av de förmåner, som i den nya staten upptagas för ordinarie befattningshavare inom kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., torde böra fastställas motsvarande villkor och bestämmelser, som stadgas i kungörelsen den 1 juli 1918 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmånerna enligt den från och med år 1919 gällande stat för kontrollstyrelsens avdelning för rusdrycksförsäljningsärenden, nämligen

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

att befattningshavare skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av kontrollstyrelsen eller dess avdelning för ärenden angående handel med skattefri sprit m. m. eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest styrelsens ställning inom statsförvaltningen varder så förändrad, att den ej längre kan anses såsom självständig styrelse, eller därest vissa ifrågavarande styrelse tillhörande göromål överflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till vilket göromålen överlämnas; skolande befattningshavare slutligen, likaledes med bibehållande av nyssnämnda förmåner, vara underkastad att, när helst så av Kungl. Maj:t prövas lämpligt, förflyttas till annan lämplig befattning inom den centrala förvaltningen;

att med ordinarie befattning icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroy eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst. såframt ej beträffande ledamoten Kungl. Maj:t och, vad angår andra befattningshavare, kontrollstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen å avdelningen, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att befattningshavare är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning uti innehavande grad, där han till befordrande av arbetets oavbrutna gång befinnes vara lämplig och behövlig; samt

att befattningshavare skall, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag;

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att

under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen och ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häfte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning å avdelningen bestrida densamma mot åtnjutande därvid av i stället för egna tjänstgöringspenningar, vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp;

att emellertid därest tjänsteman av högre grad till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra, dagar hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman av lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till befattningen hörande löpande göromålen; samt

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad är i staten medgiven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag. dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan förekommer, efter ytterligare fem år på samma villkor, samt

för tredje förhöjningen, där sådan äger rum, efter än ytterligare fem år ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

börande därvid löntagare tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från det han, efter förordnande, i kontrollstyrelsen eller dess ifrågavarande avdelning tillträtt befattning av motsvarande lönegrad med avlöning från anslag å extra stat eller eljest av Kungl. Maj:t anvisade medel; samt

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

att semester ärligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens

behöriga gång, åtnjutas av ledamoten och tjänsteman i andra lönegraden under en och en halv månad och av tjänsteman i första lönegraden under en månad; samt

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat:

i fråga om särskilda föreskrifter för kvinnliga befattningshavare:

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efter rättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för de å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar.

Såsom ovan antytts, har kontrollstyrelsen ansett, att befattningen såsom inspektörsassistent tills vidare icke skulle uppföras å ordinarie stat utan allenast å extra stat. Den för närvarande anställde extra inspektörsassistenten åtnjuter arvode enligt första normallönegraden, och styrelsen beräknar nu i anslutning härtill hans arvode till 3,900 kronor. De omfattande inspektionsresorna, som åligga denne befattningshavare, äro emellertid under nuvarande förhållanden förenade med så stora kostnader för honom, att de enligt gällande resereglemente utgående resekostnads- och traktamentsersättningarna icke äro tillräckliga för sitt ändamål. För att alljämt få bibehålla den nuvarande extra inspektörsassistenten vid sin befattning, finner kontrollstyrelsen det vara erforderligt, att högre arvode utbetalas till denna befattningshavare, och torde eventuellt lönetillskott till assistenten få bestridas ur anslaget till tillfälliga biträden. Kontrollstyrelsen får i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t jämlikt nådigt brev den 26 september 1918 förordnat, att för år 1919 skulle å rusdrycksförsäljningsavdelningen anställas en inspektörsassistent med arvode av 4,900 kronor för år.

Kontrollstyrelsen hemställer sålunda om ett anslag å extra stat för år 1921 å 3,900 kronor att utgå såsom arvode till en extra inspektörsassistent.

På grund av vad sålunda anförts får kontrollstyrelsen i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels att godkänna ej mindre den av styrelsen här ovan föreslagna staten för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., slutande å ett belopp av 89,700 kronor, än även de förut omförmälda allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i nämnda stat upptagna avlöningsförmåner,

dels ock att till kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., utöver anslaget å ordinarie stat, anvisa å extra stat för år 1921 ett anslag å 3,900 kronor.»

Löne-
reglerings-
kommittén.

Beträffande kontrollstyrelsens förslag till stat och avlöningsvillkor har löneregeringskommittén i sitt förenämnda utlåtande anfört följande:

»Då kontrollstyrelsens ifrågavarande avdelning varit i verksamhet så synnerligen kort tid, har, vid bedömandet av det föreliggande förslaget till stat m. m. för avdelningen, kommittén givetvis i stort sett icke kunnat hava annat än styrelsens uppgifter i hithörande avseenden att grunda sitt omdöme på. Den granskning, kommittén ågnat förslaget, har därför måst inskränkas till en mera formell sådan samt

endast i vissa särskilda hänseenden givit kommittén anledning till erinringar och då huvudsakligen av löneteknisk natur.

Anledning till erinran har kommittén sålunda funnit i följande avseenden.

Beträffande staten.

Laboratoriebiträdesbefattningen torde, för att formell överensstämmelse med beteckningssättet i andra stater må vinnas, böra upptagas såsom »1 kvinnligt biträde i tredje graden (laboratoriebiträde)».

I avseende å vaktmästarebefattningen torde enligt övligt bruk böra till staten fogas en anmärkning av förslagsvis följande lydelse:

»I fråga om bostad m. fl. förmåner skola för vaktmästaren i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungörelsen den 1 november 1918 (svensk författningssamling nr 836) angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.»

Då motsvarigheterna till ifrågakvarande stat äro att söka i staterna för vissa verk, vilkas kostnader bestridas av särskilda medel, t. ex. patent- och registreringsverket samt försäkringsinspektionen, torde den i statförslaget under rubriken »A. Avlöningsstat.» upptagna posten å 15,000 kronor »till sakkunniga, amanuenser, extra biträden, vikariatsersättning (förslagsanslag)» böra nedflyttas under rubriken »B. Omkostnadsstat (förslagsanslag)» med följande något jämkade formulering: »Arvodet till sakkunniga, amanuenser och extra biträden samt vikariatsersättningar m. m.»

I fråga om denna post, vari kontrollstyrelsen inräknat avlöning till ett extra skrivbiträde i lägsta graden med 1,570 kronor, tillåter sig kommittén erinra, att avlöningen till sådant biträde torde, såsom i allmänhet äger rum, böra beräknas till 1,550 kronor, motsvarande avlöningen till ordinarie biträde i samma grad, 1,600 kronor, minskad med ett avrundat, ordinarie biträdes avgift för egen pensionering, ekvivalerande belopp av 50 kronor. Härav bör emellertid ifrågakvarande anslagsposts summa icke påverkas.

Av samma skäl, som föranlett den ifrågasatta förflyttningen av sistnämnda anslagspost till omkostnadsstaten, torde under avlöningsstaten böra upptagas en post »till ålderstillägg, förslagsvis» med ett belopp, vars erforderliga storlek de föreliggande handlingarna dock ej lämna möjlighet att säkert bedöma. Tills vidare torde emellertid ett belopp av 500 kronor kunna bestämmas. Därest en dylik anslagspost upptages, böra givetvis såväl själva avlöningsstatens summa som slutsumman av staten för kontrollstyrelsens ifrågakvarande avdelning ökas med postens belopp.

Vad statförslaget angår, vill kommittén slutligen framhålla, att det kan ifrågasättas, huruvida det ej vore lämpligt att å staten upptaga ett särskilt anslag (förslagsanslag) till pensioner åt avskedade tjänst innehavare — naturligtvis endast sådana, som varit anställda vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. — såsom förfarits t. ex. vid uppgörandet av patent- och registreringsverkets stat. Atminstone torde — i likhet med vad som skett t. ex. beträffande försäkringsinspektionen (riksdagens skrivelse den 13 juni 1919, nr 6 A, sid. 73) — böra föreskrivas, att de pensioner, som med tillämpning av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension komma att beviljas tjänst innehavare vid kontrollstyrelsens ifrågakvarande avdelning, skola utgå av avgifterna för denatureringsförfarandet.

Ett tredje alternativ, som här till äventyrs skulle vara att föredraga, vore att å staten uppfördes ett anslag, avsett för inleverering till fonden för pensionering av civila tjänst innehavare för att täcka så stor andel av kostnaderna för pensionering av avdelningens befattningshavare, som beträffande statens befattningshavare i allmänhet anses påvåla statsverket.

Beträffande avlöningsvillkoren.

Bestämmelserna i fråga om ändrad tjänstgörings skyldighet, förflyttning till annan tjänst m. m.:

I sista punkten av första stycket torde ordet »slutligen» böra utbytas mot ordet »jämväl» samt ordet »lämplig» uteslutas.

I tredje stycket, näst sista raden, torde uttrycket: tjänstgöringen »å avdelningen» böra utbytas mot: tjänstgöringen »i ämbetsverket».

Mellan andra och tredje styckena torde — med hämtad förebild från avlöningsvillkoren för försäkringsinspektionen (kungl. kungörelse den 13 juni 1919) — ett nytt stycke böra inskjutas av lydelse:

»att befattningshavare ej må deltaga i styrelsen av eller vara anställd vid bolag eller annat företag, som idkar handel med eller tillverkning av skattefri sprit eller alkoholhaltiga preparat, ej heller själv idka sådan rörelse.»

Bestämmelserna i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

I första stycket, sista raden, torde ordet »uppehållit» böra utbytas mot uttrycket »förordnats att uppehålla».

I andra stycket, andra och tredje raderna, torde uttrycket »den, som undfår ledighet för» böra utbytas mot: »den som eljest undfår ledighet såsom för».

Femte stycket torde böra erhålla följande något jämkade lydelse:

»att vid sjukdomsfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, manlig befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i ämbetsverket, bestrida densamma mot åtnjutande därvid av, i stället för egna tjänstgöringspenningar, vid sjukdomsfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp.» (För kvinnligt befattningshavare gäller i fråga om semestervikariat annan regel.)

Före sista stycket torde, i överensstämmelse med vanlig regel, böra inskjutas ett nytt stycke, så lydande:

»att den, som tillträder den nya avlöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed».

Bestämmelserna i fråga om ålderstillägg:

Ordet »lönen» i första stycket måste utbytas mot ordet »avlöningen» (med avseende dära, att för kvinnligt biträde en del av ålderstillägg anses såsom tjänstgöringspenningar).

Orden »efter fem år» i andra stycket torde böra utbytas mot: »efter fem år för annan befattningshavare än vaktmästaren och efter tre år för vaktmästaren».

Orden »fem år» torde i såväl tredje som fjärde stycket böra ändras till »fem respektive tre år».

Orden »löneförhöjningar» i femte och »löneförhöjning» i sjunde stycket torde höra ändras till »avlöningsförhöjningar» respektive »avlöningsförhöjning».

Före sjunde (sista) stycket torde böra inskjutas ett nytt stycke:

»att befattningshavare tillika bör tillgodoräknas den tid han inom samma lönegrad innehaft annan ordinarie tjänst i ämbetsverket».

Bestämmelserna i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten m. m.:

Första stycket torde böra utökas med orden: »samt av vaktmästaren under femton dagar». (Angående semester för kvinnliga biträden stadgas i de särskilda föreskrifterna för kvinnliga befattningshavare.)

I andra stycket torde ur likformighetssynpunkt orden »särskild lag» böra utbytas mot »lagen».

Beträffande den extra inspektörsassistentbefattningen.

I fråga om denna befattning vill kommittén endast framhålla, att, därest den igångsatta revisionen av resereglementet bliver åvägabragt, den av kontrollstyrelsen omförmälda förstärkningen av befattningshavarens ersättning måhända ej bliver behöfvlig.

Därest tillfällig löneförbättring i likhet med vad som beträffande år 1919 medgivits och beträffande år 1920 föreslagits för vissa civila befattningshavare vid en mångfald verk och inrättningar kommer att medgivas även för tid efter det nu ifrågavarande stat trätt i kraft, torde sådan förmån böra komma jämväl motsvarande befattningshavare å denna stat tillgodo. Kostnaderna för denna löneförbättring liksom ock kostnaderna för eventuella dyrtidstillägg torde, i vad angår befattningshavarna å staten i fråga, böra gäldas av medel, som inflyta på grund av denatureringsavgifterna.»

Statskontoret har i sitt förberörda utlåtande den 26 februari 1920 *Statskontoret.* jämväl yttrat sig över förslaget till stat för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. samt beträffande detta anført följande:

»Med anledning av löneregleringskommitténs utlåtande kan statskontoret icke underlåta att anföra, att statskontoret i motsats mot kommittén — — — anser det förut omnämnda anslaget till sakkunniga m. m. till sin natur mera höra till avdelning A, avlöningsstaten, än till avdelning B, omkostnadsstaten:

att statskontoret anser kommitténs förslag — — — om uppförande i staten av anslag till ålderstillägg och pensioner kunna tills vidare lämnas å sido, då utgifter av detta slag väl ännu icke kunna förekomma, och då icke av riksdagen böra äskas anslag, som icke komma att anlitas:

att statskontoret delar kommitténs åsikt — — —, att den igångsatta revisionen av resereglementet torde kunna göra den av kontrollstyrelsen omförmälda förstärkningen av extra inspektörsassistentens ersättning obehöfvlig; samt

att statskontoret, med instämmande i vad kommittén — — — yttrar om eventuell löneförbättring och dyrtidstillägg, vill fästa uppmärksamheten på, att

denatureringsavgifterna böra så bestämmas, att de täcka även nyssnämnda avlöningstitlar, vilka efter nu gällande föreskrifter kunna beräknas uppgå för ifrågavarande avdelning av kontrollstyrelsen till ungefär 45,000 kronor.»

Departements-
chefen.

Vidkommande till en början det föreliggande statförslaget för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. finner jag mig böra biträda löneregleringskommitténs förslag i fråga om karaktären av och benämningen å laboratoriebiträdesbefattningen samt beträffande den av kommittén föreslagna bestämmelsen rörande bostads- m. fl. förmåner för vaktmästaren. Däremot anser jag, i likhet med statskontoret, att det i kontrollstyrelsens förslag upptagna anslaget till sakkunniga m. m. till sin natur mera hör till avlöningsstaten än omkostnadsstaten. Vidare finner jag mig på de av statskontoret anförda skäl böra förorda, att anslag till ålderstillägg och pensioner såsom ännu icke behövliga tillsvidare ej varda i staten uppförda. Emellertid synes det mig riktigt att redan vid avdelningens uppförande å ordinarie stat föreskrives, att de pensioner, som med tillämpning av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension komma att beviljas tjänst innehavare vid kontrollstyrelsens ifrågavarande avdelning, skola utgå av avgifterna för denatureringsförfarandet.

Mot uppförandet av den extra inspektörsassistentbefattningen tillsvidare allenast å extra stat har jag icke något att erinra. Huruvida för framtiden ett lönetillskott till inspektörsassistenten, vilket av kontrollstyrelsens ifrågasatts, kan bliva erforderligt, torde böra göras till föremål för särskild prövning. Jag anser alltså, att avlöningen å ifrågavarande tjänst bör tillsvidare upptagas till 3,900 kronor, därav 2,400 kronor anses motsvara lön och 1,500 kronor anses utgöra tjänstgöringspenningar.

Kontrollstyrelsen har nu i sitt utlåtande föreslagit ett särskilt anslag å riksstaten till inspektörsassistenten å styrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. Då kostnaderna för avdelningen skola bestridas av denatureringsavgifter, låter en sådan anordning sig lämpligen icke träffas. I anledning härav har såsom förut antytts utlåtande i ämnet inhämtats från statskontoret, som beträffande berörda spörsmål yttrat följande:

»Vid bifall till kontrollstyrelsens förevarande förslag rörande anslagen för år 1921 till styrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit torde någon ändring ej erfordras i fråga om den i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag gjorda framställningen om uppförande-

i riksstaten för år 1921 av inkomsttiteln denatureringsavgifter med ett belopp av 93,600 kronor.

Däremot skulle det i statsverkspropositionen föreslagna ordinarie reservationsanslaget till kontrollstyrelsen å 93,600 kronor, att av denatureringsavgifter direkt utgå, komma att, för den händelse kontrollstyrelsens förslag vinner bifall, uppdelas i två anslag, så att ett reservationsanslag med förenämnda titel upptoges med ett till 89,700 kronor minskat belopp samt dessutom i riksstaten under sjunde huvudtiteln C. Skatteomkostnader i sammanhang med övriga anslag till kontrollstyrelsen uppfördes ett extra anslag å 3,900 kronor, benämnt exempelvis 'för anställande av en inspektörsassistent hos kontrollstyrelsen' att av denatureringsavgifter direkt utgå.

Enligt statskontorets förmenande är emellertid en dylik uppdelning av det i statsverkspropositionen föreslagna anslaget till den avdelning inom kontrollstyrelsen, varom här är fråga, icke av förhållandena påkallad. Arvodet till den befattningshavare, som det extra anslaget skulle avse, kan nämligen utan olägenhet uppföras i den avlöningsstat, som ingår såsom avdelning A i den för det ordinarie anslaget uppgjorda staten. Att befattningen icke är ordinarie, kan angivas genom den benämning, under vilken anslaget införes i staten, till exempel. 'För anställande tills vidare av en extra inspektörsassistent'.»

I likhet med statskontoret finner jag mig böra tillstyrka, att arvodet till inspektörsassistenten uppföres i avlöningsstaten och erhåller den av statskontoret föreslagna beteckningen.

Lika med löneregléringskommittén och statskontoret anser jag, att kostnaderna för den tillfälliga löneförbättring, som kan komma att medgivas sedan den nu föreslagna staten trätt i kraft ävensom för eventuella dyrtidstillägg under följande år böra gäldas av medel, som inflyta på grund av denatureringsförfarandet.

I sitt förberörda utlåtande har statskontoret framhållit önskvärdheten av att, för vinnande av en fast terminologi, de i riksstaten förekommande beteckningarna för anslag av olika natur förbehölles åt riksstaten och i specialstaterna ersattes med andra benämningar. Sålunda borde, enligt statskontorets åsikt, undvikas att en del av ett riksstatens reservationsanslag betecknas såsom förslagsanslag, ehuru exempel härpå i förut fastställda stater, till exempel staten för patent- och registreringsverket, icke saknades. I det föreliggande statförslaget vore beteckningen »förslagsanslag» använd dels för anslaget till sakkunniga, amanuenser,

extra biträden och vikariatsersättning, dels för omkostnadsstaten. För det förra anslaget, som avsåge utgifter, till vilka i allmänhet anvisades bestämda anslag, torde ingen anslagsbeteckning erfordras. Skulle det visa sig, att det anslagna beloppet behövde överskridas, finge kontrollstyrelsen göra vederbörlig framställning hos Kungl. Maj:t, som, därest reservationsanslagets ställning det medgäve, kunde anvisa erforderligt belopp. Beträffande omkostnadsstaten torde genom orden »förslagsvis beräknad» kunna angivas, att kontrollstyrelsen ägde inom reservationsanslagets ram utbetala vad som visade sig erforderligt.

Jag anser statskontorets nu av mig återgivna erinringar böra viinna beaktande; och jag har i det förslag till stat för avdelningen, som jag ämnar förelägga Kungl. Maj:t låtit vidtaga de förändringar, som av statskontoret påyrkats.

Beträffande de av kontrollstyrelsen föreslagna avlöningsvillkoren har jag ansett desamma böra undergå de av löneregleringskommittén föreslagna ändringarna.

På grund av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande förslag till ordinarie avlöningsstat för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., att tillämpas från och med år 1921:

	Lön	Tjänstgöringspennin- gar	Orts- tillägg	Summa	
K r o n o r					
A. Avlöningsstat.					
1 ledamot och byråchef	5,000	2,500	600	8,100	{Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 laborator	3,600	1,800	400	5,800	{Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 sekreterare	3,600	1,800	400	5,800	
1 inspektör	3,600	1,800	400	5,800	
1 aktuarie	2,200	1,500	300	4,000	{Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter ytterligare 5 år med 500 kronor och efter än ytterligare 5 år med 500 kronor.
1 kvinnligt biträde i tredje graden (laboratoriebiträde)	1,500	700	200	2,400	{Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kronor, efter ytterligare 5 år med 200 kronor samt efter än ytterligare 5 år med 200 kronor; skolandet av varje ålderstillägg 100 kronor tillhöra lön och 100 kronor tjänstgöringspenningar.
1 kvinnligt biträde i andra graden	1,300	500	200	2,000	
1 kvinnligt biträde i första graden	1,100	300	200	1,600	
1 kvinnligt biträde i första graden	1,100	300	200	1,600	
1 vaktmästare	900	550	150	1,600	{Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kronor efter ytterligare 3 år med 100 kronor samt efter än ytterligare 3 år med 100 kronor.
För anställande tills vidare av en extra inspektörsassistent, arvode	—	—	—	3,900	
Arvode till sakkunniga, amanuenser och extra biträden, samt vikariatsersättningar m. m.	—	—	—	15,000	
				57,600	
B. Omkostnadsstat (förslagsvis beräknad).					
Resekostnads- och traktamentsersättningar				12,000	
Expenser				24,000	36,000
				Summa kronor 93,600	

Anmärkning. I fråga om bostad m. fl. förmåner skola för vaktmästaren i tillämpliga delar lända till efterrättelse bestämmelserna i § 3 av kungörelsen den 1 november 1918 (svensk författningssamling nr 836) angående avlöningsförbättring från och med år 1919 för vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare.

dets godkänna följande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i staten upptagna avlöningsförmåner, nämligen:

i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:

att befattningshavare skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av kontrollstyrelsen eller dess avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest styrelsens ställning inom statsförvaltningen varder så förändrad, att den ej längre kan anses såsom självständig styrelse, eller därest vissa ifrågavarande styrelse tillhörande göromål överflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till vilket göromålen överlämnas; skolandet befattningshavare jämväl, likaledes med bibehållande av nyssnämnda förmåner, vara underkastad att, när helst så av Kungl. Maj:t prövas lämpligt, förflyttas till annan befattning inom den centrala förvaltningen;

att med ordinarie befattning icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att befattningshavare ej må deltaga i styrelsen av eller vara anställd vid bolag eller annat företag, som idkar handel med eller tillverkning av skattefri sprit eller alkoholhaltiga preparat, ej heller själv idka sådan rörelse;

att med ordinarie befattning ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, såframt ej beträffande ledamoten Kungl. Maj:t och, vad angår andra befattningshavare, kontrollstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att befattningshavare är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning uti innehavande grad, där han till befordrande av arbetets oavbrutna gång befinnes vara lämplig och behövlig; samt

att befattningshavare skall, i den mån ej undantag kunna anses

böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivnas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag;

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som eljest undfår ledighet såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen och ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest provas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke provas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej provas skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänstresor eller för beredande av semester, manlig befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i ämbetsverket bestrida densamma mot åtnjutande därvid av, i stället för egna tjänstgöringspenningar, vid sjukdomsförfall de för befattningen auslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp;

att emellertid därest tjänsteman av högre grad till följd av tjänstresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra, dagar hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman av lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till befattningen hörande löpande göromålen;

att den, som tillträder den nya avlöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entle-

digande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av avlöningen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad är i staten medgiven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år för annan befattningshavare än vaktmästaren och efter tre år för vaktmästaren, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan förekommer, efter ytterligare fem respektive tre år på samma villkor, samt

för tredje förhöjningen, där sådan äger rum, efter än ytterligare fem respektive tre år ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda avlöningsförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänst-åldern blivit uppnådd;

börande därvid löntagare tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från det han, efter förordnande, i kontrollstyrelsen eller dess ifrågavarande avdelning tillträtt befattning av motsvarande lönegrad med avlöning från anslag å extra stat eller eljest av Kungl. Maj:t anvisade medel;

att befattningshavare tillika bör tillgodoräknas den tid han inom samma lönegrad innehaft annan ordinarie tjänst i ämbetsverket; samt

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av avlöningsförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av ledamoten och tjänsteman i andra lönegraden under en och en halv månad och av tjänsteman i första lönegraden under en månad samt av vaktmästaren under femton dagar; samt

att ifråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga

om rätt till pension skall gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat;

i fråga om särskilda föreskrifter för kvinnliga befattningshavare:

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efter rättelse de föreskrifter, som äro eller kunna vara utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för de å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar;

dels förklara, att envar, som med eller efter ingången av år 1921 tillträder ordinarie befattning vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m., skall vara pliktig underkasta sig ovan upptagna villkor och bestämmelser;

dels medgiva, att av inkomstiteln denatureringsavgifter må bestridas ej mindre kostnaderna för kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m.; än även de pensioner, som med tillämpning av lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension komma att beviljas tjänst innehavare vid kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m.;

dels ock å riksstaten för år 1921 under sjunde huvudtiteln anvisa ej mindre till kontrollstyrelsen ett oförändrat ordinarie anslag å 80,800 kronor, ännu även till kontrollstyrelsens avdelning för ärenden angående skattefri sprit m. m. ett ordinarie reservationsanslag å 93,600 kronor, att av denatureringsavgifter direkt utgå.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Nils Hellenius.